

Projekt:	Zintegrowany Program Uczelni – jakość dla rozwoju!
Program operacyjny:	Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020
Działanie:	3.5. Kompleksowe programy szkół wyższych

SCENARIUSZ ZAJĘĆ PRAKTYCZNYCH

T:2 WOJNY WSPÓŁCZESNEGO ŚWIATA

Opis tematu:	1. Temat stanowi praktyczne wprowadzenie w problematykę przedmiotu. 2. Jego głównym celem jest zapoznanie studentów z podstawowymi informacjami na temat wojen we współczesnym świecie 3. Prowadzony jest w formie bezpośrednich zajęć z nauczycielem. 4. Dla tematu opracowano zestaw pytań kontrolnych oraz katalog pytań testowych (jednokrotnego wyboru), które stanowią podstawę do opracowania testu kontrolnego. 5. Warunkiem zaliczenia tematu przez studenta jest: • udokumentowanie samodzielnej pracy na platformie e-learningowej w celu wykonania zadań zleconych przez wykładowcę; • uzyskanie pozytywnej oceny z testu kontrolnego.		
Efekty uczenia się:	W wyniku realizacji zajęć student: a) zna: – podstawowe definicje dotyczące współczesnych rodzajów wojen i konfliktów zbrojnych b) potrafi: – wskazać zasadnicze różnice w rodzajach prowadzenia wojen i konfliktów zbrojnych c) posiada kompetencje w zakresie: – właściwego scharakteryzowania regionu, podłoża, przyczyny, rodzaju oraz stron biorących udział w wojnie lub konflikcie zbrojnym		
Zagadnienia szczegółowe:	1. Definicja wojny klasycznej 2. Wojny hybrydowe. 3. Wojny asymetryczne. 4. Wojny domowe. 5. Wojny powstańcze (rebelie).		
Forma/metody zajęć:	Ćwiczenia praktyczne z udziałem nauczyciela oraz zajęcia na platformie EL		
Miejsce realizacji:	Laboratorium/ Platforma EL		
Czas realizacji:	Zajęcia z udziałem nauczyciela:		3
	Samodzielna praca na platformie:		3
	Razem:		6
Struktura merytoryczna i organizacja zajęć z uwzględnieniem czasu przewidzianego na zajęcia programowe:	Lp.	Przebieg zajęć	Czas [min.]
			ZK ZEL
	I.	CZĘŚĆ WSTĘPNA • czynności organizacyjne • zapoznanie z tematem i celami zajęć • zapoznanie z organizacją i przebiegiem zajęć • zapoznanie z zagadnieniami szczegółowymi	10

		• wprowadzenie w problematykę ćwiczeń		
	II.	CZĘŚĆ ZASADNICZA [Zagadnienia merytoryczne i sposób ich realizacji]	70	40
	2.1.	Wojny klasyczne – ujęcie definicyjne	15	10
	2.2.	Wojny hybrydowe.	15	10
	2.3.	Wojny asymetryczne.	15	10
	2.4.	Wojny domowe	15	5
	2.5.	Wojny powstańcze (rebelie)	10	5
	III.	CZĘŚĆ KOŃCOWA • odpowiedzi na pytania studentów • przedstawienie zadań do samodzielnej nauki i omówienie sposobu ich realizacji • zapoznanie z wykazem zalecanej literatury	10	
	RAZEM:		90	45
	ŁĄCZNIE:		135	
Uwaga: ZK – część zajęć z bezpośrednim udziałem nauczyciela, ZEL – część zajęć przewidzianych do realizacji przez studenta samodzielnie w ramach godzin programowych				
Samodzielna praca studenta na platformie e-learningowej:	1.	Zapoznać z podstawowymi definicjami określającymi rodzaje wojen oraz konfliktów zbrojnych	30	
	2.	Dokonać analizy 2 wybranych regionów zapalnych świata oraz występujących tam wojen i konfliktów zbrojnych	30	
	3.	Zapoznać się z przyczynami oraz podłożem powstania poszczególnych wojen i konfliktów zbrojnych	30	
	4.	Wyselekcjonować różnice oraz występujące wspólne cechy pomiędzy poszczególnymi rodzajami wojen i konfliktów zbrojnych	20	
	5.	Na przykładzie wydarzeń XX i XXI wieku dokonać wybiórczo podziału wojen i konfliktów zbrojnych ze wskazaniem głównych stron biorących w nich udział.	25	
	RAZEM:		135	
Zalecana literatura:	• Sykuna S., Zajadło J. (red.), <i>Bezpieczeństwo międzynarodowe, Szanse i zagrożenia</i>, Gdańsk 2009. • Brylew M., <i>Irak 2003 – 2005. Stabilizacja sytuacji społeczno-politycznej i tranzycja władzy</i>, Toruń 2011. • Brylew M., <i>Liban. Religia - Wojna - Polityka</i>, Toruń 2016. • Ciechanowski G., Sielski J. (red.), <i>Konflikty współczesnego świata</i>, Toruń 2006. • Kubiak K., <i>Współczesne wojny, konflikty zbrojne i punkty zapalne na świecie</i>, Warszawa 2007. • Kuźniar R., Balcerowicz B., Bińczyk – Missala A., P. Grzebyk, M. Madej <i>Bezpieczeństwo międzynarodowe</i>, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2012. • Łoś R., Reginia-Zacharski J., <i>Współczesne konflikty zbrojne</i>, Warszawa 2010. • Reginia-Zacharski J., <i>Wojna w świecie współczesnym. Uczestnicy. Cele. Modele. Teorie</i>, Łódź 2014. • Zięba R. (red.), <i>Bezpieczeństwo międzynarodowe po zimnej wojnie</i>, Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne, Warszawa 2008.			

MERYTORYCZNY ZAKRES TREŚCI ZAJĘĆ/STRESZCZENIE

WOJNA W UJĘCIU DEFINICYJNYM I LEKSYKALNYM

Wojna – stan funkcjonowania państwa charakteryzujący się istnieniem ostrego konfliktu zewnętrznego lub wewnętrznego rozwiązywanego środkami przemocy, angażujący gros potencjału państwa.

Słownik terminów z zakresu bezpieczeństwa narodowego, AON, Warszawa 2002, s. 156.

Wojna - to ostatnia instancja dla rozwiązania spornych problemów pomiędzy dwoma zorganizowanymi grupami, w której odwołujemy się do siły fizycznej. W tej sytuacji, strona słabsza albo zostaje zmuszona ulec żądaniom strony silniejszej, albo też zostaje zmuszona do ucieczki, względnie (w ostatecznym wypadku) zostaje przez nią zniszczona.

The Encyklopedia Americana 1958, t. XXVIII, [w:] „Przegląd Informacyjny”, nr 3/1967,

Wojna - konflikt zbrojny między państwami, blokami państw, narodami lub klasami społecznymi, kontynuacja polityki środkami przemocy w celu osiągnięcia określonych interesów politycznych, ekonomicznych lub ideologicznych.

Mała encyklopedia wojskowa, Warszawa 1971, t. III, s. 494.

Wojna - zjawisko społeczne, historyczne i klasowe, polegające na regulowaniu sporów lub realizowaniu celów politycznych przez zastosowanie przemocy w postaci sił zbrojnych.

Encyklopedia powszechna, t. IV, PWN, Warszawa 1976, s. 697. 2 R. Aron, Pokój i wojna między narodami, Wyd. Cent

WOJNA W OPARCIU O UJĘCIE STRATEGICZNE

„Wojna lub działania zbrojne mają zasadnicze znaczenie dla narodu i państwa. Jest to kwestia przetrwania, życia i śmierci, bezpieczeństwa lub zagłady”
Sun Tzu

„Wojna jest straszliwym dramatem, w którym tysiąc moralnych i fizycznych przyczyn działa z mniejszym lub większym skutkiem i której nie da się nigdy skalkulować sposób matematyczny”

Henri Jomini

TEZY CLAUSEWITZA

1. „Wojna nie niczym innym, jak rozszerzonym pojedynkiem” (s. 3). 2
2. „Wojna jest tedy aktem przemocy, mającym na celu zmuszenie przeciwnika do spełnienia naszej woli” (s. 3).
3. „Wojna jest nie tylko czynem politycznym, lecz i prawdziwym narzędziem polityki, dalszym ciągiem stosunków politycznych, przeprowadzeniem ich innymi środkami” (s. 23).
4. „Z chwilą gdy dopuścimy do wpływu celu politycznego na wojnę , to nie będzie już żadnych granic i trzeba pogodzić się z tym, aby sięgnąć i do takich wojen, które polegają jedynie na zagrożeniu przeciwnika i uciekaniu się do pertraktacji” (s. 762).

Clausewitz (1780–1831), Vom Kriege (O wojnie)

1. WOJNY KLASYCZNE – TYPOLOGIA I CECHY

Cechy klasycznego konfliktu zbrojnego:

- 1) występowanie stron konfliktu, których zdefiniowanie jest bardzo proste;
- 2) ograniczony wymiar czasowy (można określić moment ich rozpoczęcia i zakończenia);
- 3) składają się z kilku faz (np. eskalacja, deeskalacja, ustabilizowanie sytuacji);
- 4) prowadzone są na określonym teatrze działań;
- 5) mają jasno sprecyzowane cele do osiągnięcia .

PRZYKŁADY KLASYCZNYCH KONFLIKTÓW ZBROJNYCH

- WOJNA Z KRZYŻAKAMI
- POTOP SZWEDZKI
- I – WOJNA ŚWIATOWA
- II – WOJNA ŚWIATOWA
- WOJNA KAREAŃSKA
- WOJNA W WIETNAMIE
- WOJNA W ZATOCE PRESKIEJ
- WOJNA W AFGANISTANIE

WONY HYBRYDOWE

Zgodnie z definicją **h y b r y d a** jest to coś, (...) co składa się z różnych elementów, często do siebie niepasujących .

W przypadku wojny hybrydowej chodziłoby więc – w dużym uproszczeniu – o taką aktywność jednej z walczących stron, która łączyłaby w sobie metody, formy oraz środki charakterystyczne dla różnorodnych działań militarnych i niemilitarnych. Wbrew obiegowym opiniom, które pojawiły się w mass mediach, twórcami koncepcji „wojny hybrydowej” nie są Rosjanie, ale amerykańscy analitycy wojskowi. Miała być ona odpowiedzią na doświadczenia zdobyte przez armię Stanów Zjednoczonych w konfliktach w Afganistanie i Iraku oraz w tzw. wojnie z terroryzmem, a także próbą nowego podejścia teoretycznego, które będzie skuteczniej wyjaśniać otaczającą rzeczywistość .

Terminy „działania hybrydowe” oraz „wojna hybrydowa” pojawiły się już w 2002 r. w pracy mjr. Williama J. Nemetha „ *Future war and Chechnya: A case for hybrid warfare.*”

WOJNA HYBRYDOWA WEDŁUG WILLIAMA J. NEMTHA

cechuje się :

- **organizacją armii odzwierciedlającą poziom rozwoju społeczno-ekonomicznego danej wspólnoty oraz obowiązujące w niej normy** – społeczeństwo czeczeńskie jest zdecentralizowane, egalitarne i oparte na strukturze klanowej, dlatego w taki sam sposób byli zorganizowani bojownicy czeczeńscy w trakcie konfliktu z Rosją,
- **innym od zachodniego sposobem percepcji siły militarnej** – w przypadku „działań hybrydowych” ich siła ma polegać na masowym wykorzystaniu taktyk partyzanckich, które stwarzają poważne zagrożenie dla hierarchicznie zorganizowanych i wysoko zaawansowanych technologicznie oddziałów przeciwnika. Ponadto doświadczenia konfliktu rosyjsko-czeczeńskiego wskazują, że wojna hybrydowa jest prowadzona w sposób totalny, ponieważ jest traktowana jako narzędzie ochrony danej wspólnoty przed całkowitą zagładą. W związku z tym tego typu konflikt dopuszcza użycie wszelkich niezbędnych środków, w tym m.in. porwań oraz masowych mordów. Efektem działań hybrydowych jest także doprowadzenie do zatarcia się granicy między osobami zaangażowanymi w walki zbrojne a cywilami, - **umiejętnością zastosowania**

nowoczesnych technologii w działaniach taktycznych oraz strategicznych – w przypadku Czeczenów chodziło np. o wykorzystanie nowoczesnych technologii telekomunikacyjnych (m.in. telefonów komórkowych, telefonów satelitarnych) w celu zwiększenia efektywności dowodzenia, a także prowadzenia działań propagandowych (m.in. rozpuszczanie plotek o przejęciu broni masowego rażenia, która miałaby zostać użyta w jednym z rosyjskich miast, wykorzystanie znajomości języka rosyjskiego w celu dezinformowania oddziałów armii rosyjskiej). Posiadanie tych umiejętności oznacza również zdolność do innowacyjnego wykorzystania danej technologii w sposób, który nie był przewidziany przez jej twórców.

WOJNA HYBRYDOWA WEDŁUG FRANKA G. HOFFMANA

Według Hoffmana konflikty hybrydowe mogą być prowadzone zarówno przez państwa, jak i podmioty pozapaństwowe. Ponadto operacje hybrydowe mogą być realizowane przez pojedyncze oddziały lub ich większe zgrupowania. Ich działania są koordynowane w ramach jednego, głównego pola walki, po to aby osiągnąć efekt synergii. Zwycięstwo w wojnie hybrydowej ma być osiągnięte przede wszystkim przez połączenie wykorzystania nowoczesnych technologii wojskowych z taktyką działań partyzanckich. Hoffman zwraca również uwagę na znaczenie aktywności przestępczej, która ma zwiększać chaos i proces rozkładu atakowanego państwa.

MODELOWY PRZYKŁAD WOJNY HYBRYDOWEJ WG. TEORII HOFFMANA

II wojnie w Libanie w 2006 r. pomiędzy armią izraelską a Hezbollahem. Konflikt ten został uznany za najlepszy przykład wojny hybrydowej. Przesądziły o tym jego następujące cechy:

- zdolność podmiotu pozapaństwowego do rzucenia wyzwania militarnego zachodniemu modelowi prowadzenia działań zbrojnych,
- sposób koordynowania operacji zdecentralizowanych komórek bojowych przez kierownictwo Hezbollahu,

- wysoki poziom przeszkolenia wojskowego oddziałów Hezbollahu,
- wykorzystanie przez oddziały Hezbollahu obszarów miejskich do unikania ich wykrycia oraz organizowania zasadzek,
- zdolność obsługi przez bojowników Hezbollahu nowoczesnego sprzętu wojskowego, w tym raketowych pocisków przeciwokrętowych oraz przeciwpancernych,
- umiejętność wtapiania się żołnierzy Hezbollahu w ludność cywilną, prowadzenie przez Hezbollah działań informacyjno-wywiadowczych realizowanych na poziomie strategicznym oraz operacyjnym (np. wykorzystanie nowoczesnego sprzętu do podsłuchiwania rozmów izraelskich żołnierzy prowadzonych przez telefony komórkowe).

WOJNA HYBRYDOWA WEDŁUG GEN. WALEREGO GIERASIMOWA

Gierasimow stwierdza, że w XXI w. będzie można zaobserwować tendencję do **zanikania granic między stanem wojny i pokoju**. Wojny nie będą – tak jak dotychczas – poprzedzane formalnym aktem ich wypowiedzenia. Będą przebiegały według nieznanego wcześniej schematu. Jako przykład nowego rodzaju konfliktów Gierasimow wskazuje na wydarzenia w Afryce Północnej oraz na Bliskim Wschodzie określane mianem „arabskiej wiosny”. Gierasimow stawia dwa zasadnicze pytania: co oznacza „nowoczesna wojna” i jak armia powinna się do niej przygotowywać? W jego ocenie zmieniły się „zasady prowadzenia wojny”. Najważniejszego znaczenia nabrały niemilitarne środki działań wojennych. Coraz istotniejsze jest wykorzystanie różnorodnych instrumentów politycznych, ekonomicznych i humanitarnych w połączeniu z manipulowaniem nastrojami ludności zamieszkującej teren konfliktu. Działania te są wspierane przez środki militarne, szczególnie o charakterze wojny informacyjnej oraz operacji jednostek specjalnych. Otwarte wykorzystanie oddziałów zbrojnych – najczęściej pod postacią misji pokojowych oraz humanitarnych – jest dopuszczalne dopiero w późniejszej fazie konfliktu, po to aby przypieczętować ostateczny sukces. Według Gierasimowa rozwój technologii informacyjnych pozwolił na znaczne usprawnienie procesu komunikacji pomiędzy operującymi siłami zbrojnymi a ich dowództwem. Nowoczesna przestrzeń informacyjna może być wykorzystana także do niwelowania potencjału bojowego przeciwnika.

Gierasimow podaje tutaj przykład państw Afryki Północnej, w których internetowe sieci społecznościowe posłużyły do mobilizowania miejscowej ludności oraz wpływania na organy władzy. W doktrynie Gierasimowa duży nacisk kładzie się także na działania asymetryczne, w tym szczególnie na wykorzystanie jednostek specjalnych oraz wewnętrznej opozycji politycznej w celu objęcia konfliktem całego wrogiego obszaru. Szczególną rolę mają do odegrania mobilne, mieszane oddziały bojowe, które nie będą się angażowały we frontalne walki z przeciwnikiem. Gierasimow ponadto uważa, że obecnie zacierają się różnice między strategicznym, operacyjnym oraz taktycznym poziomem działania, a także między operacjami ofensywnymi i defensywnymi.

CECHY WOJEN HYBRDOWYCH

działania militarne:

- decentralizacja struktur dowodzenia;
- połączenie strategicznej, operacyjnej i taktycznej sfery działań;
- wzrost znaczenia niemilitarnych środków prowadzenia wojny;
- konwencjonalne działania zbrojne:
- działania nieregularne:
- akty terroryzmu:

działania niemilitarne:

- presja ekonomiczna;
- duża aktywność służb specjalnych;
- wielokierunkowe działania dyplomatyczne;
- działania propagandowo informacyjne i dezinformacyjne

CZYNNIKI WARUNKUJĄCE SKUTECZNE ZASTOSOWANIE WOJNY HYBRYDOWEJ

- poważny kryzys w państwie będącym celem ataku.

- złe funkcjonowanie administracji państwowej, wojska oraz służb bezpieczeństwa (Ukraina, Syria, Irak) oraz wysoki poziom korupcji w tych instytucjach,

- istnienie silnych grup interesów, które realizują swoje partykularne cele, osłabiając tym samym politykę prowadzoną przez władze centralne i integralność całego państwa (Ukraina, Irak),
- duży poziom niezadowolenia z władz państwowych. U jego podstaw może leżeć konflikt na tle politycznym (Ukraina, Syria), etnicznym (Ukraina, Irak) lub religijnym (Irak).

- istnienie na terenie państwa atakowanego mniejszości narodowych lub religijnych, które stanowią znaczną część społeczeństwa i utożsamiają się z agresorem.

Tezę tę potwierdzają zarówno wydarzenia na Ukrainie (referendum w sprawie przyłączenia Krymu do Rosji, utworzenie tzw. Donieckiej Republiki Ludowej oraz tzw. Ługańskiej Republiki Ludowej), jak i w Syrii oraz Iraku (wykorzystywanie przez IS odwołania do religii w celu zdobycia poparcia ludności sunnickiej zamieszkującej te państwa).

- możliwość dotarcia z przekazem propagandowym do społeczeństwa państwa atakowanego.

Jednym z najważniejszych celów współczesnych wojen hybrydowych jest wygranie bitwy w umyśle przeciwnika. Aby to osiągnąć, konieczne jest istnienie wolnego rynku mediów, na którym silną pozycję ma agresor (Ukraina) lub taki poziom dostępności do nowoczesnych technologii telekomunikacyjnych wśród ludności państwa atakowanego, który umożliwi powszechne zapoznawanie się z materiałami propagandowo-informacyjnymi zamieszczanymi na portalach społecznościowych, stronach internetowych czy platformach hostingowych (Irak, Syria). Reasumując doświadczenia zdobyte podczas konfliktu na Ukrainie, w Syrii i Iraku, można założyć, że prowadzenie wojny hybrydowej jest dopuszczalne tylko wtedy, kiedy opisane warunki występują jednocześnie. W przeciwnym razie okazałaby się ona prawdopodobnie nieskuteczna.

WOJNY ASYMETRYCZNE

Słowo asymetria wywodzi się z języka greckiego i oznacza naruszenie lub brak symetrii.

„Wojna jest asymetryczna jedynie wówczas, gdy strony konfliktu mają różny status prawno-międzynarodowy (jedna ze stron nie jest podmiotem prawa międzynarodowego)

T. Szubrycht, Zeszyty Naukowe Akademii Marynarki Wojennej” 2006, nr 1 (164), s. 141.

„Kiedy państwo i jego siły zbrojne konfrontowane są z przeciwnikiem, którego cele, organizacja, środki walki i metody działania nie mieszczą się w konwencjonalnym pojęciu wojny.

K. Piątkowski, Wojna nowego typu?, Polska w Europie”marzec 2002 ,nr1, s.23–24.

Podmiot prowadzący wojnę asymetryczną prowadzi „ex definitione” wojnę totalną, mając za cel całość jego terytorium, społeczeństwa i zasobów. Celem działań takiego podmiotu jest maksymalizacja efektów przy minimalizacji kosztów. Emanacją takiego podejścia są np. spektakularne akcje terrorystyczne, mające dalekosiężne skutki psychologiczne.

Wśród zagrożeń asymetrycznych wymienia się wiele zjawisk, przy czym kryterium wyodrębniania poszczególnych grup stanowi nie rodzaj podmiotu stwarzającego zagrożenie, lecz specyficzny charakter użytych przez niego środków lub metod działania. Zgodnie z najprostszym podziałem wyróżnia się następujące podstawowe kategorie:

- ataki terrorystyczne z użyciem środków broni masowego rażenia:
- ataki terrorystyczne z wykorzystaniem wszelkiego rodzaju środków infrastruktury cywilnej
- cyberataki
- terroryzm międzynarodowy
- transnarodową przestępczość zorganizowaną (handel narkotykami, ludźmi, bronią)
- wrogie zastosowanie technologii informatycznych.
- ataki na obiekty wojskowe a także na obiekty ważne dla bezpieczeństwa państwa.

Cechy charakterystyczne wojny asymetrycznej

1. Cele:

Siedziba:
Nowatel Sp. z o.o.
ul. Chylońska 10
84-230 Rumia

Kontakt
tel.: +48 58 741 22 99
fax: +48 58 741 22 98
mail: biuro@nowatel.com

KRS: 0000167362
NIP: 593-240-70-62
www.nowatel.com

- strona prowadząca wojnę asymetryczną nie ogranicza ataku do potencjału militarnego przeciwnika,
- działania z reguły mają charakter totalny,
- agresor nie uznaje żadnych ograniczeń prawnych ani etycznych,
- za priorytet uznawane są działania spektakularne, wywołujące jak największy efekt psychologiczny.

2. Organizacja:

- brak angażowania regularnych sił zbrojnych podczas realizacji ataków,
- wykonawcą są najczęściej grupy działające na terytorium działania przeciwnika,
- wykorzystanie skrajnych organizacji do realizacji ataków

3. Technika – bronią w wojnie asymetrycznej mogą być:

- uzbrojenie konwencjonalne (broń strzelecka, broń na pojazdach, materiały wybuchowe, przenośne wyrzutnie rakiet, moździerz),
- BMR (przenośne ładunki jądrowe, preparaty chemiczne, patogeny biologiczne),
- środki niekonwencjonalne (samolot pasażerski, pociąg, samochód – pułapka, eksplozja instalacji przemysłowych, drony).

4. Metody działania:

- nieprzestrzeganie prawa oraz reguł i konwencji,
- skrytość, mobilność, zmienność i zaskoczenie (partyzantka, służby specjalne).

5. Cele:

- obiekty wojskowe,
- obiekty cywilne,
- obiekty neutralne,
- obiekty kultu religijnego,
- obiekty infrastruktury krytycznej.

WOJNA DOMOWA

Wojna domowa to konflikt zbrojny, w którym stronami są obywatele jednego państwa, członkowie plemienia lub grupy etnicznej. Wojna domowa jest częstą przyczyną osłabienia a także rozpadu państwa czy plemienia.

Charakterystyczne dla wojny domowej są:

- zasięg prowadzonych działań (zamknięty w granicach określonego państwa),
- zaangażowane w niej podmioty (należące do tego samego państwa czy narodu).

O wybuchu wojny domowej decydują różne przyczyny, podłożem zawsze jest silny konflikt społeczny lub polityczny. Może to być:

- gwałtowny konflikt ekonomiczny między różnymi grupami społecznymi,
- konflikt pomiędzy społecznościami religijnymi czy etnicznymi,
- rewolucja,
- zamach stanu,
- walka o władzę.

PRZYKŁADY WOJEN DOMOWYCH

- Angielska wojna domowa
- Wojna domowa w Polsce 1704-1706
- Hiszpańska wojna domowa
- Wojna secesyjna
- Rzymska wojna domowa (312-324)
- Wojna domowa w Rosji
- Wojna w Chorwacji
- Wojna w Bośni
- Wojna domowa w Syrii
- Wojna domowa w Libii
- Wojna domowa w Rwandzie
- Rewolucja meksykańska
- Wojna domowa w Syrii

WOJNY POWSTAŃCZE - REBELIE

Druga połowa XX w., jak już zostało wspomniane, do końca lat 80. zaznaczyła się stosunkowo wysoką liczbą wojen rewolucyjnych, które w dzisiejszej terminologii najprecyzyjniej można określać jako wojny powstańcze lub partyzanckie. Rozgraniczenie pomiędzy nimi w wielu

wypadkach jest trudne, jednak wśród kryteriów różnicujących dwa wysuwają się na czołowe miejsca. Są nimi perspektywa czasowa i cele związane z czasem przyjmowane przez belligerentów oraz kryterium terytorialności/obszaru działania. Z tym pierwszym wiąże się intensywność działań – celem „partyzantów” jest głównie trwanie, podczas gdy „powstańcy” dążą do szybkiej realizacji wyznaczanych celów. Przekłada się to na intensywność walk – nieniekpokojeni na zajmowanym obszarze „partyzanci” z reguły unikają podejmowania ofensywnych akcji, podczas gdy działania „powstańców” charakteryzuje zdecydowanie większa dynamika. Można przyjąć, że dla „partyzantów” brak klęsk oznacza zwycięstwo, podczas gdy dla „powstańców” brak zwycięstw przeradza się w klęskę.

Powstanie, rebelia, dawniej insurekcja – zbrojne wystąpienie ludności państwa, miasta lub pewnego obszaru, skierowane przeciw dotychczasowej władzy lub władzy okupacyjnej.

Powstania często dążyły do uzyskania niepodległości państwa, autonomii obszaru lub przyłączenia obszaru do innego państwa, ale bywały też powstania będące jedynie wyrazem protestu przeciw władzy lub klasie posiadającej (prawo oporu).

Według definicji CIA, przyjmowanej przez większość badaczy,

Rebelia (powstanie) to długotrwała działalność polityczno-wojskowa skierowana na rzecz osiągnięcia częściowego lub całkowitego kontrolowania zasobów kraju poprzez wykorzystanie nieregularnych sił zbrojnych oraz nielegalnych organizacji politycznych. Aktywność powstańcza – w tym walki partyzanckie, terroryzm, i działalność polityczna, na przykład propaganda, rekrutacja, aktywność jawnych i tajnych organizacji oraz działalność międzynarodowa – ma na celu osłabienie kontroli rządu i legitymacji władzy, zwiększając obszar kontroli powstańców i ich legitymację polityczną. Wspólnym mianownikiem większości grup powstańczych jest chęć kontrolowania konkretnego obszaru. Cel ten odróżnia grupy powstańcze od organizacji czysto terrorystycznych, których cele nie obejmują stworzenia alternatywnego rządu, zdolnego do kontrolowania danego obszaru lub kraju.

Klasyfikacja rebelii wg. Brookera

- 1) rebelia przeciw najeźdźcy/okupantowi – narodowowyzwoleńcza (expeller insurgency),
- 2) rebelia rewolucyjna (revolutionary insurgency),
- 3) rebelia separatystyczna (separatist insurgency)

Tabela 7. Typy i wersje rebelii z uwzględnieniem podziału na charakter przeciwnika

Wyszczególnienie	Wojna przeciw własnemu państwu	Wojna przeciw obcemu państwu (okupantowi)
Rodzaj rebelii	a) Rewolucyjna b) Separatystyczna	c) Narodowo-wyzwoleńcza
Przykłady głównej motywacji (wersja)	a) Rewolucja komunistyczna b) Separatyzm etniczny	c) Dżihad
Przykładowe podmioty rebelianckie	a) Wietkong b) ETA	c) Al-Kaida

Źródło: P. Brooker, *Modern Stateless Warfare*, London 2010.

Podział rebelii wg. Thoma R. Mockaitisa :

- 1) rebelie zwycięskie
- 2) rebelie pokonane przez rząd, władze, reżim itd.
- 3) rebelie zdegenerowane
- 4) sukces obopólny przez kooptację

SZCZEGÓŁOWY OPIS ZADAŃ DO WYKONANIA PRZEZ STUDENTÓW W RAMACH ĆWICZEŃ

1.	Zapoznać z podstawowymi definicjami określającymi rodzaje wojen oraz kon-	40
----	---	----

	fliktów zbrojnych	
2.	Dokonać analizy 2 wybranych regionów zapalnych świata oraz występujących tam wojen i konfliktów zbrojnych	30
3.	Zapoznać się z przyczynami oraz podłożem powstania poszczególnych wojen i konfliktów zbrojnych	30
4.	Wyselekcjonować różnice oraz występujące wspólne cechy pomiędzy poszczególnymi rodzajami wojen i konfliktów zbrojnych	40
5.	Na przykładzie wydarzeń XX i XXI wieku dokonać wybiórczo podziału wojen i konfliktów zbrojnych ze wskazaniem głównych stron biorących w nich udział.	40
RAZEM:		180